

BUTLLETÍ del GRUP d'ESTUDIS SITGETANS

Any XXXV

Febrer del 2010

Nº 132

Les catifes del Corpus Christi de Sitges. Passat, present i futur*

Miquel Marzal i Ortiz

La celebració de la festa

Orígens de la solemnitat

El Corpus Christi és la festa que l'Església catòlica destina a honorar l'Eucaristia. La seva finalitat principal és proclamar i augmentar la fe en Jesucrist present en el Santíssim Sagrament. La festa tingué el seu origen en l'any 1264, quan, mitjançant la butlla *Transiturus de hoc mundo*, el papa Urbà IV ordenà la celebració d'una diada que commemorés solemnement la institució de la santa Eucaristia. Va destinar a aquesta finalitat, el dijous que segueix al novè diumenge després de la primera lluna plena de primavera. D'altra manera, el dijous següent al diumenge de la Trinitat.

Es donen diferents explicacions del motiu de la institució la festivitats. Segons alguns, Urbà IV ordenà la seva celebració després d'escoltar l'explicació de Juliana de Mont Cornillon d'una visió que havia tingut, que animava a instituir una festa dedicada a la presència de Jesús en l'Eucaristia. Segons altres, la raó va ser un prodigi que hauria tingut lloc a la cripta de santa Cristina, a Bolsena, a Viterbo, Itàlia, en una missa celebrada pel pare Pere de Praga. Una explicació més sociològica diu que enmig d'un món en convulsió l'Església hauria dissenyat una

gran festa, la tercera després del Nadal i de la Pasqua, com a reacció a la profunda crisi que patia en aquells anys. La solemnitat del Corpus Christi fou confirmada el 1311 pel concili de Viena del Delfinat i el papa Joan XXII disposà el 1316 que fos celebrada universalment i perpètua.

A molts indrets és una festa d'especial rellevància i en diversos països és dia de festa oficial. A l'estat espanyol i a Catalunya, des que Corpus va deixar de ser dia festiu, es celebra el diumenge següent, però encara es considera una solemnitat especial, principalment en aquells indrets on per a la processó de l'Eucaristia s'engalanen els carrers amb catifes de flors i enramades.

*Aquest text és una adaptació de la conferència feta per l'autor a la Tertúlia Bohèmia del Cafè Roy l'11 de juny de 2009.

La processó del Santíssim Sagrament

En un primer moment, la celebració consistia només en una missa i un ofici. Ni en el decret publicat per Urbà IV ni en altres de posteriors s'unia a aquests actes una processó. Però la processó es va introduir en alguns llocs, va ser acceptada en altres i això va fer que s'incorporés definitivament a la festa i, fins i tot, que arribés a esdevenir el fet principal de la jornada.

La processó va ser dissenyada segons l'esquema de les solemnitats urbanes de la noblesa, seguint les pautes d'una societat basada en gremis i estaments, i acabà esdevenint el paradigma de la festa urbana, de manera que a moltes zones del domini català es va convertir en el model a imitar per part dels organitzadors de les festes patronals o de les entrades públiques i benvingudes a grans personalitats que arribaven a alguna ciutat

Es tracta d'un espectacle escenogràfic lineal i itinerant que arriba a tota la població. El fet que l'organització del Corpus Christi, igual que la de les festes majors, hi intervinguessin les administracions municipals ha estat entès com a essencial per a explicar aquesta teatralitat. És la mateixa lectura que es pot fer d'un altre esdeveniment, l'assumpció en el segle XIV del marc teatral urbà per part de la, aleshores, nova classe social, la burgesia. Aquesta teatralitat popular ha sobreviscut a la davallada política, social i econòmica que l'àrea catalana va patir des de finals del segle XV fins a principis del XIX. De totes maneres, ja en el darrer terç del segle XIX la nova societat industrial perdrà algunes d'aquestes formes, inicialment en l'àmbit urbà i després, per imitació, en el rural.

A la processó hi ha dues parts ben diferenciades. En primer lloc la processó hi ha, donant-los un vernís conceptual i estètic cristià, elements profans precristians que havien sobreviscut fins al segle XIV. Després una sèrie d'entremesos escenifiquen teatralment, mitjançant grans carrosses i balls populars, diferents passatges bíblics, de la mitologia o de la història sagrada, com la creació del món, la lluita de sant Miquel amb

el dimoni, Adam i Eva, l'arca de Noè, etc. Després d'aquesta part teatral, desfilen les forces vives de la ciutat. I és que, malgrat que el seu fonament és religiós, Corpus ha estat sempre una festa ciutadana per excel·lència, la del cos social de la comunitat, amb representants de tots els gremis i confraries de la ciutat. I finalment, sota tàlem, passa la custòdia amb l'hòstia consagrada acompanyada pels sacerdots.

L'ou com balla

En molts llocs, l'ou com balla sol acompanyar la celebració del Corpus. Segons el folklorista Joan Grau, la versió més acceptada del seu origen és que va arribar d'Itàlia. Alguns autors, contrariant Ramon Nonat Comas, diuen que la introducció de l'ou com balla a Catalunya és del segle XVIII. També hi ha una llegenda que conta que un frare dominic català va veure en un poblet d'Itàlia *un ouvo che danzava*. I encara una altra versió de l'origen italià, que fa referència al domini català de Nàpols, recull que Alfons el Magnànim s'entretenia a fer ballar un ou en un brollador del castell *Nuovo* o *d'Ouvo*. En el *Libro Verde de Barcelona*, l'any 1848, Joan Cortada i José de Manjarrés parlen de l'ou com balla, però confessen que n'ignoren l'origen.

El Corpus a Sitges

Esquema històric de la festa de Corpus i de les catifes de flors a Sitges

S. XV · apareix el Corpus Christi, que presumiblement es va celebrar a Sitges des de poc després de la seva institució.

S. XVII · el 1676 s'instaurà a la vila la Confraria de la Minerva, que des de la seva creació fou l'encarregada d'organitzar la festa.

S. XIX · el Corpus es celebra a Sitges amb esplendor i solemnitat (domassos, carrers amb flors, ofici, missa cantada i processó).

S. XX · durant la República la processó se celebrà

dins de la parròquia

· després de la guerra civil torna al carrer, amb una aflluència massiva i amb una estructura semblant a la del s. XIX, sense, però, els elements que representen els passatges bíblics.

· el 1948 la Confraria de la Minerva deixa d'organitzar els actes de Corpus i l'ajuntament decideix impulsar la festa com a atractiu per als forasters

· el 1950 el Foment del Turisme assumeix l'organització de les festes de Corpus i de l'exposició de clavells

· el 1952, les catifes de flors i l'exposició nacional de clavells, són declarades d'interès artístic i turístic nacional

· des de la dècada de 1970 decreix la importància de la festa.

· l'any 2009 l'ajuntament de Sitges assumeix l'organització total de la festa

Elements de la celebració del Corpus a Sitges

A Sitges durant la festa de Corpus es desenrotllen una sèrie d'actes, alguns propis de la festa, i altres posteriors, que se li han anat afegint.

Des de la dècada dels 1950 es convoca el veïnat al guarniment floral dels balcons, acte per al qual l'Ajuntament i el Foment del Turisme proveeixen tot el necessari. Hi ha constància que en el segle XIX el carrer Illa de Cuba es guarnia amb llumeneres es feia ballar l'ou i hi havia ballades al so de les gralles. L'ou com balla es repetí en els anys 1922 i 1923 en el brollador de la font del Cap de la Vila. La vigília i abans de la processó té lloc una cercavila de gegants, i durant la nit d'abans de la festa i el matí del mateix dia es fan amb col·laboració popular les catifes de flors.

El dia de Corpus es diu una missa solemne, missa que des del trasllat de la festa al diumenge següent té lloc al vespre. L'any 1951 arribà per primera vegada després de dinar, el Tren de les Flors. Aquesta arribada va ser organitzada pel Foment del Turisme i la RENFE. El tren sortia de Barcelona amb la locomotora engalanada amb flors i garlandes i s'anunciava la seva arribada amb coets. A Sitges era rebut per les autoritats i la banda de música. En la tarda del dia de Corpus la solemne processó recorre els carrers de la vila.

La cloenda de les festes del Corpus es fa per mitjà del lliuraments dels diferents premis i d'una ofrena col·lectiva de clavells a la Mare de Déu del Vinyet

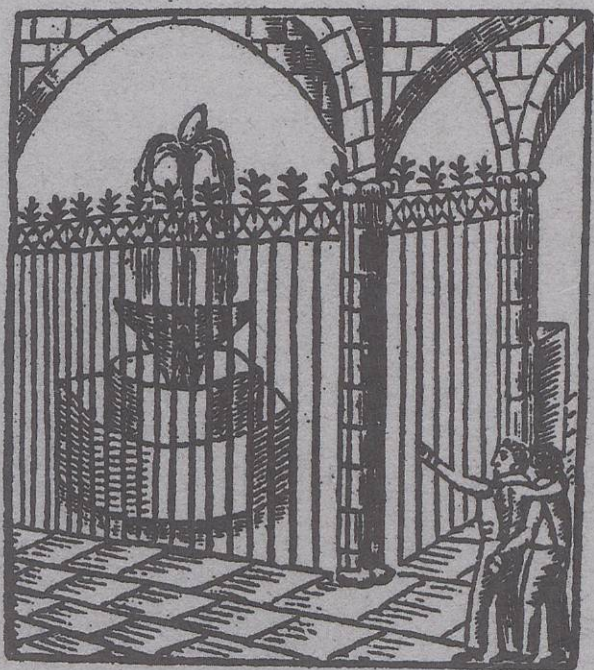
Les catifes de flors

La tradició sitgetana de fer catifes de flors per al pas de la processó s'inicià al s XX. Anteriorment, s'escampaven flors pels carrers sense cap criteri ornamental. A mitjans de la dècada de 1920 es comencen a fer-se catifes amb formes definides. Durant el període de la II

república la confecció de catifes estava subjecta al fet de si sortia o no la processó. I és en 1942 quan l'ajuntament va instaurar una sèrie de premis amb la voluntat d'animar els veïns a arreglar els carrers per a la processó. L'any 1949 es confeccionaren les primeres catifes col·lectives.

En les dècades de 1950-1960 hi hagué un augment considerable de la fabricació i de la reputació de les catifes de flors. L'any 1951 es confeccionà el primer conjunt d'altar i catifa al Cap de la Vila. Fins al 1957 els Amics dels Jardins de Sitges n'assumeixen l'organització i encarregaren el disseny a artistes de vàlua reconeguda, de manera que assolí un gran prestigi i es fixaren les bases estètiques del seu disseny futur.

Des de la dècada de 1960, a part del premi en

metàlic corresponent, es lliurà al guanyador del concurs de catifes una rajola de ceràmica. Fins a l'any 1983 el dibuix de la rajola va ser de la Lola Anglada. Des de l'any 1967, però, hi hagué una davallada en la voluntat sitgetana de confeccionar catifes, degut a la postura renovadora de l'Església.

L'Exposició Nacional de Clavells

L'any 1917, amb l'ànim d'atraure forasters a la vila, un grup d'entusiastes sitgetans va promoure la iniciativa de fer una exposició de clavells plantats en torreta i cultivats per aficionats a la jardineria. Miquel Utrillo s'encarrega de l'organització i la primera exposició es va fer l'any 1918 al Pavelló de Mar. Del 1919 a 1921 es muntà alternativament al Prado i al Retiro. L'any 1920 Utrillo va deixar l'organització del certamen i entre els anys 1922 i 1928 no es va fer. En el període

1929 a 1934 s'inicià una nova etapa sota la direcció de la Societat d'Atracció de Forasters, i el certamen es traslladà al Vall. Al final tornà al Prado i al Retiro.

De 1935 a 1949 no hi hagué exposició. L'any 1950 l'ajuntament i el Foment del Turisme la van reprendre, fent-la coincidir, fins a l'actualitat, amb el Corpus Christi. Des de fa molts anys, abans de l'exposició es fa el pregó del Clavell i té lloc l'acte d'inauguració de l'exposició de clavells i bonsais

Futur de la festa a Sitges

Les debilitats de la festa

La festa de Corpus no és només història, és una celebració viva que té en contra seu un conjunt de fets i altres, en canvi, van a favor seu. Parlaré primer d'uns i després dels altres.

Un dels problemes de les catifes de flors és la disminució del nombre de catifaires, tant dels organitzadors com de les persones que hi treballen, i això fa que cada cop hi ha menys trams veïnals. Un altre dels problemes és l'econòmic. Es retreu que en altres poblacions la gent mateixa cull la flor i altres elements, com es feia a Sitges antigament, de manera que les catifes no els representa cap cost, en canvia a Sitges la flor comprada i la gespa són cares i no s'ha acabat de resoldre el tema del finançament privat que permetria alleujar el problema.

Les condicions de treball també són difícils, començant per la manca de llocs per a emmagatzemar la flor i seguint pel repartiment de la flor als carrers per part de la brigada municipal o de la mateixa organització. Per altra banda la confecció de les catifes suposa moltes hores de feina en hores intempestives, a la nit del dissabte a la nit. I finalment no està resolt el fet de mantenir la catifa intacta fins al pas de la processó.

La seva fortalesa

La processó de Corpus és una de les quatre processons que es fan a Sitges, al costat de les de setmana santa, de la festa major i de la de santa Tecla. És també una de les festes considerades tradicionals a tot el país i també a la vila, i és ben sabut que des de fa uns anys, les festes populars i tradicionals són molt valorades al nostre municipi.

També té a favor seu que des de fa uns anys es celebra en diumenge i això facilita la vinguda de molts forasters atrets per la propaganda que es fa en els mitjans de difusió interiors i exteriors a la vila. Aquesta propaganda es deu fonamentalment a ser una festa declarada d'interès artístic i turístic nacional. I la presència de gent forastera representa forts ingressos per al sector de l'hoteleria local, que d'aquesta manera hi està plenament a favor.

Parlant en concret de les catifes, aquesta tradició té el suport de la Federació Catalana de Catifaires. A Sitges, per altra banda, participa en la seva realització gent que no viu pròpiament en el tram ornamentat i, per tant, és una festa oberta a la participació de tots els sitgetans. A més, molts d'aquests sitgetans no són creients i aquest fet comporta una unió interessant entre els vessants laic i religiós de la festa, que però, malgrat tot, no ha vist mixtificada la seva estructura religiosa tradicional.

Contribueix a l'èxit de la festa la qualitat de la majoria de catifes presentades i la categoria que ha anat adquirint l'ornamentació floral i l'altar del Cap de la Vila. I finalment, hi ha el punt d'esperança representat per l'aportació de gent nova, ja que les escoles s'apunten a l'elaboració de catifes dissenyades per l'alumnat.

Valoració i propostes

Malgrat els problemes que hi ha, la situació de les catifes de flors a Sitges es pot considerar bona, ja que els elements favorables dupliquen gairebé les amenaçadors, però cal ponderar bé cada un dels punts que he exposat i indicar una possible acció a dur a terme.

En primer lloc, cal fer veure que és una tradició tant de Sitges com de tot Catalunya, i aprofitar que les festes populars i tradicionals, i concretament les quatre processons de Sitges, la de Setmana Santa, la de Corpus, la de sant Bartomeu i la de santa Tecla, són molt valorades a la vila. I també cal insistir que essent el Corpus una festa amb una llarga història, cal preservar la seva estructura, mantenint la tradicional processó de Corpus.

Tenint present la responsabilitat que comporta que la festa sigui d'interès artístic i turístic nacional, cal fer-la atractiva per als de fora de la vila. I, per tant, vetllar perquè el Corpus continuï essent present en els materials de difusió de la vila, i, mirar de treure el màxim rendiment del fet que se celebri en cap de setmana. El sector de l'hoteleria s'ha de coordinar amb l'organització de la festa i que en aquesta diada estructurí una bona oferta. També s'ha de facilitar la vinguda de visitants oferint-los bones condicions de mobilitat, com aparcaments, mapes i guies de les catifes...

En relació amb les catifes, per una banda s'ha de ser present a la Federació Catalana de Catifaires i per altra difondre que la participació en la confecció de les catifes de flors és un senyal de sitgetanisme. Per això, cal potenciar la participació ciutadana, i insistir que és una festa oberta a tothom que hi vulgui participar. En aquest sentit s'ha de vetllar que les escoles tinguin el suport necessari per a continuar participant en la confecció de catifes.

Cal millorar les condicions de la confecció de catifes, desenvolupant una estructura organitzativa de la festa i procurant que els catifaires tinguin bones condicions de

treball: seguretat, disponibilitat de llocs d'emmagatzematge de la flor, etc... I també alleujar les càrregues econòmiques. Com que ja fa molts anys que s'ha perdut el costum d'anar a buscar flors a la muntanya i que la flor base de les catifes és el clavell, s'ha de procurar que l'encariment de la flor no afecti la qualitat de les catifes ni el percentatge de clavells que s'hi posen. Si cal, fent que la dotació de recursos econòmics públics sigui reforçada amb el finançament privat.

Cal vetllar per la pervivència dels trams veïnals actuals i, si és possible, mirar de recuperar-ne algun, sempre però dins el marc de la processó. Hi ajudarà molt

qualsevol esforç que es faci per millor la qualitat de les nostres catifes, especialment la catifa i l'altar del Cap de la Vila com a element principal de l'ornamentació dels carrers. Això farà que els catifaires sentint més valorada la feina que duen a terme i hi participin amb més interès

Finalment, convindria dissenyar uns elements de tancament de les catifes que permetin conservar la seva integritat fins el moment del pas de la processó, i mantenir i potenciar la convivència actual entre els vessants laic i religiós de la festa: la processó, les catifes, l'exposició de clavells i bonsais, l'ornamentació de balcons i façanes, etc.

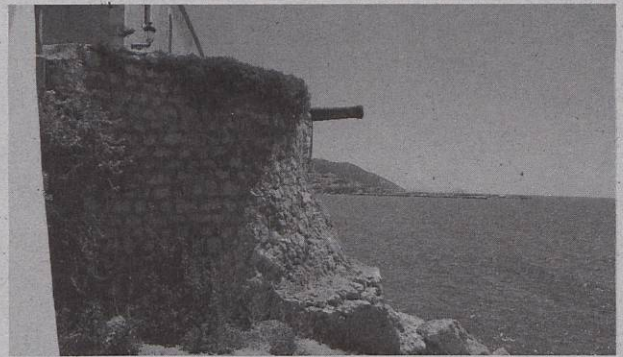
Els canons del Baluard i els preludis de la guerra dels Segadors

Ignasi Mª Muntaner

Els que van al Baluard a gaudir del panorama que es veu sobre el mar, hi troben el canó que simula defensar Sitges dels possibles atacs de naus enemigues. Avui aquest canó no és més que un record històric, però en altres temps era per als sitgetans una garantia de poder viure amb una relativa –molt relativa– tranquil·litat. El canó que podem veure actualment estava enterrat al Baluard, es va trobar el setembre de 1906 i es va posar de guardacantons a dalt de la rampa que baixa a les escaletes del Moro. Encara hi ha postals antigues en que se'l pot veure en aquesta posició. L'any 1976 es va treure d'aquest lloc i el 1977 va ser col·locat on és ara. Cent anys abans, l'any 1888, l'ajuntament de Sitges havia cedit a Víctor Balaguer, per al seu museu de Vilanova i la Geltrú, un altre del canons de la vila que actualment viu el son dels justos en un dels jardins del museu.

Des de quan hi ha hagut en el Baluard de Sitges canons apuntant al mar? Amb tota probabilitat des del segle XVI. Els anys finals del regnat de Carles V van ser molt durs per a les poblacions de la costa catalana. Catalunya va haver de sofrir els atacs de les tropes franceses del rei Francesc I per terra i dels turcs per mar. I uns i altres actuaven d'acord, de manera que la armada turca hivernava en els ports francesos del rei Cristianíssim i sovint una i altra flota s'unien per atacar objectius militars espanyols.

En la dècada dels anys 1540 van augmentar els atacs turcs a la costa catalana. En la tardor de l'any 1543 cremaren Cotlliure, Cadaqués, Roses i Palamós. L'estiu de 1545, un estol de galeres turques comanda-

des per Dragut atacà el litoral català, saquejà impunement les poblacions de la costa i destruï, entre altres pobles, el de Pineda, com recorda una inscripció que hi ha a la llinda de l'església d'aquesta població. El 1547 els turcs desembarcaren als Alfacs i arribaren fins a Ulldecona. El juliol de 1549 un estol turc desembarcà a l'Empordà i destruï Torroella de Montgrí.

Des de l'any 1551 hi hagué un augment dels atacs turcs a Catalunya, perquè els turcs van conquerir Trípoli, fet que els va permetre tenir una base fixa de proveïment i de refugi a l'entrada del Mediterrani occidental. L'abril de 1552 va córrer el rumor que les flotes francesa i turca atacarien unides Barcelona. La ciutat va córrer a fortificar-se però finalment l'atac no es va produir, sembla que per dificultats de trasllat de les tropes franceses. A l'agost de 1552 el flota turca va derrotar la de Carles V comandada per Andrea Dòria. Semblava que els turcs no tinguessin aturador.

És dintre d'aquest context que Sitges es va voler fortificar. Si Barcelona tenia por, com no n'havien de

tenir el pobres sitgetans, i a les corts de la corona d'Aragó celebrades a Montsó del juliol al desembre de 1552 i presidides pel futur Felip II, la vila de Sitges va demanar ser proveïda d'artilleria (Arxiu Corona d'Aragó, Generalitat 1.035, fol. 56, citat a: Jordi Buyreu Joan, *Institucions i conflictes a la Catalunya moderna*, Barcelona (Rafael Dalmau editor) 2005, p 405). Per tant, si demanà poder tenir artilleria, és que fins aquell moment no en tenia.

Qui va fer la petició degué ser no el municipi, que no tenia representació a corts, sinó el seu senyor, la Pia Almoïna de la Catedral de Barcelona, que hi era present perquè formava part del braç eclesiàstic. S'entén que qui havia de proveir Sitges de canons era la corona i podem pensar que, com que la despesa era petita, els canons van arribar a la vila i que és des d'aleshores que són al Baluard.

Això no vol dir, però, que aquells canons fossin com el que hi ha ara. Els canons del Baluard han tingut una història força agitada. Han estat utilitzats, s'han mogut de lloc, s'han fet malbé i han estat substituïts per altres. Tenim notícies de la seva utilització en el segle XVII i XVIII. En 1694 van disparar canonades contra uns vaixells francesos que passaven per davant de Sitges i que van voler bombardejar la vila. El 1697 van ser cedits per a la defensa del Principat. El 1706, en la guerra de Successió, van ser demanats pel rei Carles III. El 1713 van ser portats a Tarragona. El 1797, en la guerra d'Espanya i França contra Anglaterra, quan una fragata anglesa es va acostar a la rada de Sitges per a apoderar-se d'una pollacra, els sis canons –sí, sis canons– del Baluard va estar disparant des de les 8 del matí fins a la 1 del migdia contra el anglesos i els van fer fugir. En el segle XIX, els canons de Sitges ja no van apuntar cap al mar, sinó cap a terra per a prevenir l'arribada d'escamots carlins. Aquella va ser l'última vegada que els canons de Sitges van ser d'utilitat. Anys després, un d'ells va acabar enterrat al Baluard i un altre va viatjar cap a Vilanova. Altres potser van ser desballestats i fosos.

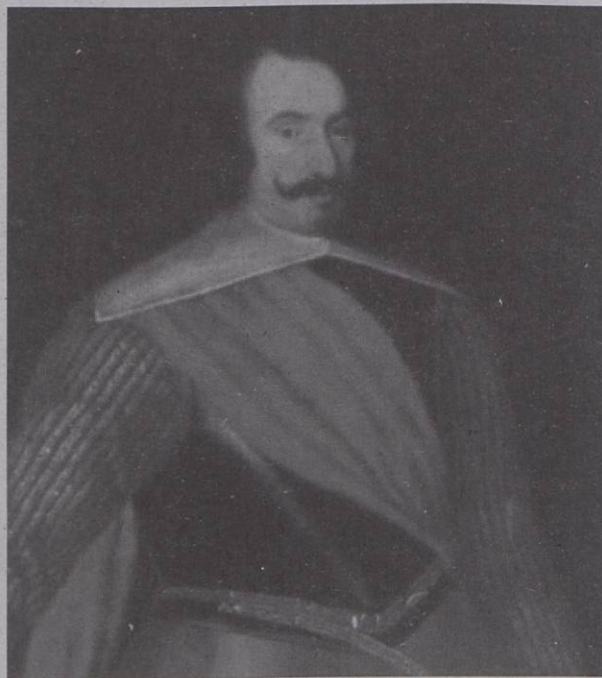
* * *

La guerra del Segadors es va iniciar, entre altres motius, pels problemes que van causar les tropes castellanes enviades a Catalunya per a defensar el Principat de la invasió francesa. Una de les poblacions perjudicades per la presència d'aquestes tropes va ser Sitges. Tant és així que en la llista de greuges que va el 16 de setembre de 1640 fer la Junta de Braços figura la nostra vila. Segons Coroleu, el text deia que “a la vila de Sitges, als 7 de març proppassat, arribaren 600 soldats de peu i de cavall, i arribant allí se feren amos de totes les cases i prengueren les claus dels portals [de la vila], no deixant entrar ni eixir persona que no

la reconeguessen, prenent-se per llur sustento i dels cavalls tot lo que els apareixia, sense gosar-los contradir [ningú], perquè altrament tenien aquí mateix bastonades desobre, i, no contents de beure-se la malvasia, ne regaven los carrers, i arribaren a tanta insolència que s'[a]gafaven amb les dones, en tant que per redimir-se de semblants vexacions en dos vegades donaren al cabo de dits soldats, que es deia lo comte Mossi, cinc-centes lliures amb diner”. El fet és prou conegut i l'explica, també, Llopis i Bofill.

Aquesta entrada a Sitges de soldats a sou de Felip IV, semblava que no era més que un de tants abusos comesos en aquells mesos per la soldadesca incòntrolada, abús no previst ni volgut pel virrei, que teòricament havia de procurar que hi hagués pau i ordre en el territori posat sota el seu comandament, però un document diu tot el contrari.

L'any 1640, el comte-duc d'Olivares estava desesperat per a aconseguir diners per a pagar les tropes que lluitaven contra França, i considerava que tots els regnes de la monarquia espanyola havien de fer el màxim esforç per a allotjar i pagar les tropes que lluitaven contra Richelieu. I també Catalunya. Però a Catalunya el problema era molt complicat. D'acord amb les lleis catalanes, tal esforç no podia ser imposat pel rei, sinó que el monarca l'havia de pactar amb el catalans i aquests l'havien d'acceptar. I com a resultat de molts anys de malentesos entre Felip IV i Catalunya, Catalunya no hi estava disposada. Aleshores Olivares va tirar pel dret i va imposar que els pobles catalans

Juan de Garay destructor de Sitges l'any 1649

allotgessin i mantinguessin les tropes castellanen en trànsit. I molts pobles s'hi van resistir.

El virrei Santa Coloma feia el que podia. En paraules seves algunes poblacions havien cedit, i altres no s'hi havien vingut animades pels diputats de la Generalitat, "con [lo] que [estos diputados les] hacen grandísimo daño". I el virrei decidí castigar els que no feien el que els manava. Escriu al rei que "con estos lugares que no lo hacen [me] ha parecido [bien] usar de la fuerza que es lo que yo quisiese [hacer] al principio y no se executó". Si abans no ho havia fet era perquè el marquès de los Balbases, comandant de les tropes castellanen al Principat, no hi estava d'acord. Però ara ja s'hi mostrava disposat. "Y así he enviado los tercios de don Leonardo Moles y don Francisco de Castilla a los lugares de san Feliu [de Guixols] i Llagostera... y lo mismo se hace con los lugares de Sitges y Vilanova" (Arxiu General de Simancas GA, leg. 1364, carta de Santa Coloma al rei, 5 de març de 1640, citada a: John H. Elliot, *La revol-*

ta catalana, 1598-1640. Un estudi sobre la decadència d'Espanya, València (Universitat de València) 2006, p 409).

La carta de Santa Coloma era del 5 de març de 1640 i hem vist que el 7 entraven a Sitges les tropes, sembla que de mercenaris italians, manades pel comte Mossi. De fet, doncs, l'incident sitgetà no va ser casual, com tants altres n'hi va haver en aquells mesos, es tractava d'una operació de càstig ordenada directament pel virrei Santa Coloma. Es pot suposar, doncs, que la causa d'aquesta operació havia estat el rebuig, amb anterioritat, per part dels sitgetans, a allotjar a la vila les tropes reials.

Posteriorment, el setembre de 1649, ja en plena guerra dels Segadors, Sitges es va resistir una altra vegada a l'entrada a la vila de les tropes castellanen de Juan de Garay, i això li va costar el saqueig, el bombardeig i la destrucció quasi total. Però aleshores no va ser per voluntat pròpia, sinó obligada pels senyors de la vila.

Articles...

Ara que el Cau Ferrat està tancat per preparar la seva benvinguda remodelació, i que trigarem força a tornar-hi a entrar, ho aprofitarem per reproduir un article de l'Esquella de la Torratxa de setembre de 1918 (L'Esquella de la Torratxa n° 2073 (20.IX.1918) p 604-606) que fa la crònica les festes del 25è aniversari de la inauguració del Cau Ferrat. S'hi esmenten alguns dels actes de la celebració i algunes de les persones i institucions que hi van prendre part. L'esdeveniment, no cal dir-ho, va ser notícia i en publicaren la notícia diferents diaris, tant locals com generals.

Festes del Cau

Dignes de la il·lustre personalitat a qui anaren dedicades foren les festes que dissabte i diumenge passat celebrà la pintoresca població de Sitges en honor del nostre amic Santiago Rusiñol amb motiu del XXVè aniversari de la inauguració del museu artístic Cau Ferrat, del qual n'és fundador-propietari l'eminent pintor-poeta. La manifestació del dissabte fou un acte popularíssim i grandios al qual s'hi associaren tots els estaments sitgetans. Reunides les corporacions a la plaça de la Constitució, avançà el seguici dret al Cau, on l'alcalde de Sitges oferí a En Rusiñol un magnífic ram de ferro forjat. Amb sentides paraules l'homenatjat donà les gràcies al poble, que en nombre de centenars d'ànimes s'aplegà al voltant de l'artístic casal, per a

festejar a n'ell i al seu propietari amb sincers aplaudiments i entusiastes aclamacions.

Complement grandios d'aquest esplèndid acte públic fou el banquet popular celebrat l'endemà en el Pavelló de Mar, al qual hi assistí una nodrida representació de l'ajuntament de Barcelona, presidida pel propi alcalde, senyor Morales Pareja. Uns dos-cents comensals; molt d'entusiasme i un pet de discursos que no hi havia més que demanar. Entre els parlaments que foren molt bons, cal recordar el del digníssim alcalde de Sitges senyor Julià, molt fervorós per a la personalitat de l'artista a qui es dedicava la festa, el del senyor Morales, molt sentit i molt catalanesc, el de l'Albert Rusiñol, els dels regidors Gambús i Giralt, molt coratjosos i donant esperances de que serà aviat un fet lo de l'Escola de la Forja, i finalment el discurs de gràcies d'En Santiago Rusiñol, qui, a pesar de trobar-se lleugerament indisposat, sapigué com sempre engrescar als oients amb la seva explosió de sinceritat i de bon humor.

Els dos casinos-teatre de Sitges, Retiro i Prado, s'associaren a les festes del Cau, donant representacions d'obres d'En Rusiñol. En el primer, dissabte a la nit, s'hi jugà *La bona gent*, obtenint-hi un gran èxit la companyia d'En Jaume Borràs, i ovacionant-se de valent a l'autor a cada final d'acte. En el Prado s'hi donà el diumenge a la nit *El Místic*, a qual representació no pogué assistir-hi En Santiago a causa de la indisposició, indis-

posició de la que, afortunadament, se troba ja avui completament restablert. En resum, unes festes memorables de les que en conservaran gratíssim record tots quants hi pogueren assistir, i sobretot el nostre bon amic, el fundador del Cau, que ara fa vint-i-cinc anys, se reunia també a Sitges amb uns quants amics per a celebrar la inauguració del museu, que no tenia sinó planta baixa, en una festa més íntima potser, i no menys afèctua.

En Santiago Rusiñol és conegut i admirat com pintor de jardins i com autor dramàtic o escriptor per la majoria dels espanyols i fins de gents de més enllà d'Espanya. Lo que no coneixen potser molts dels seus admiradors és el gust exquisit i els alts coneixements que el nostre artista demostra sempre que té ocasió de exercir de col·leccionador antiquari. Enamorat de les precioses peces de ferros artístics forjats a mà, que a Espanya hi abunden com en no gaires països, va començar a dedicar-se ara fa trenta anys En Rusiñol a col·leccionar-les, i en poc temps va reunir-ne una colla esplèndida, tant per la quantitat com per la qualitat. Això fou gràcies als seus grans coneixements del perfecte historiaire, al seu bon nas i a la seva bona estrella, tot lo qual no ha permès que els amics antiquaris l'ensarronessin mai, perquè sempre ha sapigut distingir lo bo de lo dolent, lo antic de lo modern, lo original de lo imitat.

Començada amb èxit la col·lecció de ferros, era necessari cercar-li un marc adequat, exhibir-la en un local que reunís bones condicions, que constituís un

digne estoig per a tanta bellesa. Com fos que aqueix marc no el trobés al seu gust, En Santiago Rusiñol volgué també construir el marc. I a prop del mar, del nostre mar blavíssim, que besa constantment les roques que li serveixen de fonaments, va aixecar el Cau Ferrat, aqueix edifici que ha fet popular la ciutat de Sitges, i en ell va guardar-hi curosament els exemplars de la seva col·lecció preferida, convertint-lo, amb els anys, en un veritable museu públic, d'un extraordinari mèrit, d'un imponderable valor, en el qual s'hi conserven no sols ferros, sinó tota mena de joies artístiques en pintura (que parli el Greco), en vidre, etc, etc. I tot degut a l'esforç personal i a la particular iniciativa del benemèrit amo de la casa.

Vint-i-cinc anys són complets d'ençà de l'inauguració de Cau, el popular museu rusiñolenc de Sitges. Durant aqueix temps, milers i milers de persones, entre elles molts intel·ligents artistes estrangers, han visitat anualment les seves sales. I tothom n'ha sortit encantat. Encantat de les meravelles que enclou el museu —en ferros, sens dubte la millor col·lecció d'Espanya—, encantat de l'art i el bon gust que presideixen la presentació i col·locació de les peces en les sales del Cau, encantat de la poètica situació del edifici i encantat, sobre totes les coses, de l'afabilitat atractívola i de la conversa agradable —única al món— amb què sap semblar simpaties tot treballant per a la glòria de la seva terra aqueix gran artista català que's diu Santiago Rusiñol.

**Aquest número ha estat
publicat amb l'ajuda de**

 Caixa de Sabadell